

SLOVENE

Cene inseratov:

Enostopna petina vrsta mali
oglas po K 4.— in K 6.—,
veliki oglas nad 45 mm vi-
šine po K 8.—, poslana itd.
po K 12.—.

Pri večjem naročilu popust.

Izšla vsak dan izvenredni
ponečelja in dneva po praz-
niku ob 5. uri zjutraj.

Mesečna priloga: Vestnik SKS.

Poština plačana v gotovini.

Naročnina:

za državo SHS:

za celo leto naprej Din. 120.—

za pol leta " " " 60.—

za četrt leta " " " 30.—

za en mesec " " " 10.—

za inozemstvo:

osemletno " " " Din. 216.—

mesečno " " " " 18.—

Sobotna izdaja:

v Jugoslaviji " " " Din. 15.—

v inozemstvu " " " " 35.—

Posamna štev. 75 par.

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 8/III.
Računski se ne vračajo; nefrankirana pisma se ne
sprejemajo. Uredn. telef. št. 50, upravn. št. 328.

Političen list za slovenski narod.

Uprava je v Kopitarjevi ul. 6. — Račun poštne hran.
Ljubljanske št. 650 za naročnino in št. 349 za oglase,
zagreb .9.011, sarajev. 7582, praške in dunaj. 24.797

Dr. Žerjav in Trbovlje.

Vsa javnost stoji danes pod vtisom rudarskega štrajka ter pričakuje odredb vlade v prilog stavkujučim rudarjem. Toda to upanje — se zdi — je zaman. »Slovenski Narod« je sinoči prinesel iz Belgrada izvirno brzojavko, v kateri poroča, da se je vlada 23. t. m. pečala z rudarsko stavko v Trbovljah ter prišla do sledečega sklepa: »Resno razmotrivajoč položaj rudarjev, je vlada iz doslej sprejetih poročil o postanku in poteku stavke prišla do sklepa, da stavka ni v prvi vrsti gospodarsko-mezdnega značaja, marveč ima tudi politično ozadje, ker so stavko provzročili elementi, pripadajoči skrajni levičnici socialističnih struj.« Nato poroča »Narod« dalje, da »definitivnih sklepov še ni, pač pa je ministrski svet ministru za socialno politiko dr. G. Žerjavu dal nalog, da povodom svojega službenega potovanja po Sloveniji temeljito prouči vzroke stavke, položaj rudarjev ter potem poda vladi izvirno poročilo.«

V boju med rudarji in Trboveljsko družbo bo tedaj odločeval minister dr. G. Žerjav. Kako bo odločeval? O tem si je vsa javnost že danes na jasnem. Kdor pa še vendarle upa, da bo vlada na podlagi dr. Žerjavovega poročila nastopila proti družbi in v prid rudarjem, temu naj služi jo v iztreznjenosti sledeči podatki, ki jih je prinesla včerajšnja »Jugoslavija« iz Zagreba:

Družba ljudi, ki vzdržuje pri nas »Jutro«, je na Trboveljski družbi bogato interesirana. To je družba tipične povojne buržuazije, ki je izrabljajoč dano konjunkturo in gesla o »nacionalizaciji«, nacionalizirala težke milijone v svoje lastne žepce. Pod vodstvom g. Praprotnika so ti gospodje, med katerimi se naštevajo imenoma: Praprotnik, dr. Kavčnik, dr. Brezigar, dr. Lipold, Anton Kristan in dr. Žerjav, pri tej »nacionalizaciji«, ki se je izvršila dvakrat, zaslužili 170 milijonov kron. Pri vsem tem pa je izmed 500.000 delnic celih 316.867 ostalo v rokah dunajskih židov, 183.133 pa jih je prišlo v jugoslovanske roke. Od teh 183.133 delnic pa jih je bilo na razpolago 180.000 Praprotnikovim »Slavenski banki«. Ta pa ni sprejela več ko 90.000 delnic, ostale pa prepustila zopet dunajskim židom v zahvalo za »nacionalizacijo«. Pri teh transakcijah so »nacionalizatorji« — kako že povedano — zaslužili 170 milijonov kron, ki padejo v breme Trboveljske družbe. Ta mora sedaj gledati, da teh 170 milijonov pravilno obrestuje in amortizira. Kako naj se to zgodi drugače kakor s tem, da premog drago prodaja in delavce beraško plačuje.

V tem tiči tista skrivnost, zakaj družba tako venomer povišuje cene premogu in zakaj je tako kruto trda napram delavstvu. Žrtve konsumentov, uradnikov in delavcev naj pomagajo čimprej amortizirati onih 170 milijonov, ki jih je zaslužil sindikat gospodov, ki so »nacionalizirali«. In sedaj prihaja dr. Žerjav, minister za socialno politiko, ter v imenu in po nalogu vlade odločuje, kdo ima prav, ali delavci ali družba — to je on sam s svojimi prijatelji!

Ali ni to vnebovpijoče?

Sedaj se tudi ne moremo čuditi, zakaj »Jutro« kliče bajonete na rudarje, sedaj se ne čudimo njegovemu zatrevanju, da je stavka »protidržavna«. Sedaj nam je tudi jasno poročilo »Slov. Naroda« iz Belgrada, češ da stavka ni v prvi vrsti mezdogospodarskega značaja. Stvar sama je tako kričoča, da je celo »Slov. Narod«, ki gotovo ni razkričan kot prijatelj delavstva, moral zaklicati vzpričo teh odkritij: »Ako se bodo pri nas izvajale »nacionalizacije« na ta način, bo v gospodarskem oziru nad nami gospodoval tudi v bodoče tujec. Ako pa je res, da je pri podjetju, kakor navaja »Jugoslavija« udeleženi minister za socialno politiko dr. Žerjav, potem izjavljamo na ves glas, da je nezdružljivo z njegovo pozicijo kot minister, ako se je baš njemu poverila naloga, da nastopa kot vladni posredovalec med »Trboveljsko premogokopno družbo«, pri kateri je baje osebno udeležen, in njenim v mezdnem boju se nahajajočim delavstvom.« — V tem slučaju se moramo z »Narodom« strinjati. Povzdariti pa moramo, da se s to afero

»nacionaliziranja« Trboveljske družbe bavi celo belgrajski listi.

Vsa stvar pa zadobi še ogabnejše lice, če pomislimo, da Trboveljska družba dela z dobičkom do 400 odstotkov, kakor nam poročajo. Da pa bo slika popolnejša, naj navedemo nekaj odstavkov iz belgrajske demokratske »Demokratije«, ki se zadnje čase intenzivno peča s Trboveljsko in njeno nacionalizacijo. Ta list piše tudi o rudarskih oblasteh. Vpričo teh obdolžitve, za katere v celem obsegu prepuščamo odgovornost belgrajskemu listu, je stvar prizadetih organov, da stvar razjasne. Kajti »Demokratija« prinaša hude reči ter pravi dobesedno takole:

»Družbi se je posrečilo prepričati predsedstvo »Zveze industrijcev« v Ljubljani, da mora celi industriji in vsem privatnim konzumentom povišati cene za premog, če ne doseže svojih zahtev pri ministrstvu železnic! In čeprav je to smešno, je na žalost res, da je deputacija pridobila v Belgradu na svojo stran sicer ne politikov, pri tej priliki, pač pa upravne organe ministrstva šum in rudnikov. Znano je, da družba v tem ministrstvu prodre z vsako svojo zahtevo in ravno tako je znano, da glavna rudarska direkcija odobri tej družbi vsako ceno in da vrši revizijo teh cen na način, ki je v zasmeh vsaki dobri upravi. Zastopniki ministrstva za šume in rudnike prihajajo v Ljubljano in v Trbovlje ter pregledajo v enem ali dveh dneh vse produkcijske stroške in se potem odpeljejo z ravnateljstvom in družbo na Bled ali kam drugam na zabavo in gostijo. Ta »pregled«, ki se izvrši v tako kratkem času, se seveda izvrši zelo površno: zastopniki države odobrijo vsote, ki jim jih je predložila Trboveljska družba in ki jih zastopniki sprejmejo brez vsake kritike. In če bi jim Trboveljska družba predložila cifre, iz katerih bi izgedalo, da so produkcijski stroški za tono premoga 1000 K, bi oni tudi te cifre odobrili in izdali »strokovnjaško mnenje«: da stane ena tona trboveljskega premoga 1000 kron! Ravno tako je tudi v Ljubljani znala Trboveljska družba pridobiti na svojo stran funkcijonarje merodajnih oblasti. Tako je ravnatelj stavbnega oddelka za Slovenijo član upravnega odbora in član ravnateljstva, ki vodi družbine posle po navodilih iz Dunaja. Ker pa je Trboveljska družba akcijska družba, ki sedež je na Dunaju, ji je postavljen za državnega komisarja »rudarski glavar« v Sloveniji, ki je zopet intimni prijatelj ravnatelja stavbnega oddelka za Slovenijo, kateri je obenem član upravnega odbora te iste Trboveljske družbe!«

Na te hude obdolžitve, za katere — kakor rečeno — prepuščamo odgovornost »Demokratiji«, bodo prizadeti organi morali odgovoriti. Najsi pa bo kakorkoli, vse te stvari bi brez mogočnih političnih prijateljev ne bile mogoče. Kdor bo hotel in moral preiskovati razmere Trboveljske družbe, ta ne bo smel biti član sindikata, ki je pri njej zaslužil 170 milijonov kron! Take so torej razmere, v katerih se mora rudarsko delavstvo boriti za svoj kosček kruha. Sodnik v tem boju pa je — dr. Žerjav!

Prijatelji dr. Žerjava znajo dobro izrabljati dano konjunkturo, to je politično moč, ki so jo dobili. To moč izrabljajo ne le v Trboveljski družbi. Današnji »Poslanec« g. Štefanoviča nam dokazuje, kako so »nacionalizirali« veliko tiskarno jugoslovanskega državljana Ljubljancana Bamberga. Po Štefanovičevem zatrdilu je tudi tu imel opraviti g. dr. Žerjav, sedaj minister za socialno politiko.

Če končno pomislimo, da niti glasovita svinčena afera do danes še ni razčiščena pred sodiščem, moramo v očigled vsem navedenim dejstvom vzlikniti: Daleč smo prišli v državi Danski — pardon — Jugoslovanski, kjer slavi svoje orgije povojna buržuazija!

VPRAŠANJE KONKORDATA.

Belgrad, 24. avgusta. (Izv.) Včeraj popoldne je bila v ministrstvu za zunanje stvari seja komisije za izdelavo konkordata z Vatikanom. Razpravljalo se je o tem, ali naj se predvojni konkordat s Srbijo raztegne na ozemlje vse države ali pa naj velja samo za ozemlje bivše kraljevine Srbije.

Problem Srednje Evrope

Rim, 24. avgusta. (Izv.) Položaj Avstrije tvori predmet pozornega proučevanja političnih krogov Italije, ki spremljajo s simpatijo vsako akcijo, ki stremi za tem, da se Avstriji pomaga. Tisk se bavi neprestano z avstrijskim problemom.

Praga, 24. avgusta. (Izv.) Včeraj se je vršila tukaj seja načelstva centrale češkoslovaških trgovskih in obrtnih zbornic. Na tej seji je bilo sklenjeno, da se vpokliče za 5. december t. l. občni odbor centrale, ki se bo baval predvsem z borznim naraščanjem češkoslovaške krone, z vplivanjem naraščanja krone na prodajne možnosti industrije ter s splošnim gospodarskim položajem in se posvetoval o primerenih ukrepih. Posvetovanja so se bavila tudi s carinskim koeficientom, ki sedaj pri nekaterih predmetih, posebno pri posameznih surovinah ni upravičen. Končno so se obravnavali tudi najnovejši srednjeevropski dogodljaji, ki bi mogli imeti dalekosežne posledice za gospodarski položaj Srednje Evrope. Sklenjeno je bilo, da se naprosi pristojna vladna mesta za podrobnejše informacije o tem predmetu.

Praga, 24. avgusta. (Izv.) »Narodni Listy« pišejo, da je dr. Seipel pokazal izreden pogum s svojo mislijo, da se ukinejo carinske ovire med vsemi sosednimi državami. Posojilo, ki ga je Italija dovolila pred kratkim Avstriji kaže jasno, kako velika je volja Italije, da pomaga Avstriji. V tisku se je pojavil predlog združitve Avstrije z Italijo. To bi bila najpomembnejša zadeva, ki bi se v tem trenutku vrinila v mednarodne probleme. To bi pomenilo načelno revizijo mirovnih dogo-

vorov in povzročilo v Evropi velikansko napetost. Če ostane Italija zvesta svojim zagotovilam, potem ne sme na polju avstrijske politike ničesar ukrepati, kar bi bilo nesprejemljivo za Malo antanto. »Bohemia« obravnava v svojem uvodniku razmerje Italije napram avstrijskemu problemu in izhaja pri tem iz dejstva, da so vlesile svoječasno pri sklepu miru priznale Avstrijo in Mažarsko kot spadajoči v italijansko interesno sfero. List opozarja na demaršo italijanske vlade v Belgradu in nadaljuje: V Rimu se menda ne bodo preveč veselili vloge, ki jo bo sedaj igrala italijanska država, akoravno bi bilo s tem združeno izredno zvišanje mednarodnega pomena Italije, posebno takrat seveda, če bi se velika naloga posrečila.

Rim, 24. avgusta. (Izv.) Z ozirom na prošnjo avstrijskega zveznega kancelarja dr. Seipela, da bi se rad sestal z italijanskim ministrom zunanjih poslov Schanzerjem, je bilo dogovorjeno, da se bo vršil sestanek v petek, in sicer v Veroni. Ta razgovor bo imel informativen značaj. Italijanski minister zunanjih poslov Schanzer je povabil generalnega tajnika v ministrstvu za zunanje zadeve senatorja Contarinija, naj odpotuje v Verono, da bo prisostvoval razgovoru.

Bozen, 24. avgusta. (Izv.) Italijanski minister zunanjih poslov Schanzer je odpotoval v Verono. Vozil se je z istim vlakom, s katerim se je peljal v Verono avstrijski zvezni kancelar Seipel. Schanzer in dr. Seipel dospeta nocoj v Verono, ker se jutri otvori konferenca.

Rudarska stavka v Sloveniji.

V trboveljskih revirjih poteka stavka v dosedanjem obsegu. Edino par predelavcev izvršuje najnujnejše pri sesalnih, ker grozi sicer poplava nekaterih rogov, kar bi povzročilo ogromno škodo. Rudarji, ki so še ostali v revirjih, se večinoma niti ne prikažejo, da ne bi dali številnim orožnikom povoda intervencije. V sredo se je vršil shod socialdemokratov, na katerem sta govorila gg. Bernot in Svetek.

Razpoloženje med delavstvom je dobro, posebno od kar sta posredovanje prevzela poslanca dr. Gosar in Brandner. Dosedanji koraki, ki sta jih podvzela pri vladi, so imeli zadovoljiv uspeh in je upati, da se kmalu doseže sporazum, če ostane pokrajinska vlada pri svojem dosedanjem stališču.

Bolj nezadovoljiva poročila pa prihajajo iz Krmelja in državnega rudnika v Velenju.

V Krmelju, kjer je rudnik last g. Jakila, so se med zastopniki rudarjev in g. Jakilom vršila pogajanja. V začetku je g. Jakil pokazal precej dobre volje in je bilo splošno mnenje, da se bo spor mirnim potom poravnal. Pozneje pa je g. Jakil nenadoma — najbrž na pritisk od gotove strani — spremenil svoje stališče in odbil skromne zahteve rudarjev. Pogajanja so se v ponedeljek vsled tega razbila in je hotelo delavstvo takoj stopiti v stavko. Energičnemu nastopu voditeljev se je posrečilo, da so to za enkrat preprečili. G. Jakilu so potem poslali ponovno svoje zahteve. Če g. Jakil na nje ne bi odgovoril do sobote 26. t. m., je le malo upanja, da bi mogli voditelji preprečiti stavko delavstva. Upajamo, da bo g. Jakil s svoje strani storil vse, da do stavke ne pride.

Resen je tudi položaj v Velenju. Rudarji v tem državnem rudniku so poslali svoje zahteve in če nanje tekom 8 dni ne dobe odgovora, bo tudi tu izbruhnila stavka.

Da se ponovno dotaknemo vprašanja delavskih plač, moramo predvsem z zadovoljstvom konstatirati, da je naše včerajšnje objektivno poročilo s točnimi podatki o plačah rudarjev za osemurno delo brez akorda, vzbudilo splošno pozornost. Vsa poštena javnost odločno odklanja hujskane »Jutraz«, ki na povelje kapitalističnih buržujev še vedno nadaljuje s svojo gonjo proti rudarjem in jim v svoji včerajšnji številki celo očita, da so preveč dobro rejeni in da se jim izredno dobro godi. Kam

meri to, je jasno. Opozarjamo čitatelje na članek, ki ga priobčujemo na uvodnem mestu. V naslednjem prinašamo poročilo, ki nam ga je doposlalo rudarsko glavarstvo v Ljubljani:

Mezdno gibanje rudarjev Trboveljske premogokopne družbe.

Ker prinašajo razni dnevnikarji v zadnjih dneh netočna poročila o zaslužkih rudarjev, ugotavlja Rudarsko glavarstvo radi objektivne informacije javnosti na podlagi uradnih podatkov sledeče:

V premogovnikih obstoje 4 kategorije delavstva in sicer spadajo v kategorijo

I. strelni mojstri, profesionisti, kopači, strojniki, prožni polaganci, zidarji in tesarji, ter vsi jamski in nadnevni delavci, ki spadajo v to kategorijo;

II. mlajši kopači, kurjači, lesni nalagalec in spravljanci na dnevu, hlapi, delavci v kamnolomih, starejši delavci pri separaciji in sploh vse drugo jamsko in nadnevno osebje te kategorije;

III. delavke v starosti nad 18 let in vsi delavci nad 16 let, ki niso navedeni v kategorijah I. in II.;

IV. dečki pod 16 let in dekleta pod 18 let starosti.

Minimalna plača, ki jo prejemajo delavci za vsak storjeni ših, vstevši povišek 20 K, ki ga je privolila Trboveljska premogokopna družba od 29. julija 1922 dalje za storjeni ših vsemu delavstvu, znaša v I. kategoriji 72 K, v II. 65 K, v III. 57 K in v IV. 48 K.

Za presojo povprečnega zaslužka te minimalne plače niso popolnoma merodajne, ker dela več kot 40 odstotkov delavcev v akordni plači, ki je izdatno višja kot minimalna.

Razen plače oziroma zaslužka dobivajo delavci (ke) za vsak storjeni ših še osebno draginsko doklado 27 K ter oženjeni rodbinsko draginsko doklado za ženo 15 K in vsakega otroka 13 K.

Dalje dobivajo vsi delavci četrletne nabavne prispevke in sicer zase 500 K, za ženo po 200 K in vsakega otroka 150 K.

V rudniških hišah ima delavstvo prosto stanovanje, razsvetljavo in kurjavo; oni pa, ki vsled nedostajanja prostora v rudniških hišah ne dobe stanovanja, prejemajo mesečno stanarino in sicer sam 15 K, rodbine do 3 oseb 20 K, do 5 oseb 25 K in nad 5 oseb 30 K.

Povprečna plača vseh delavcev znaša pri glavnem premogovniku Trboveljske premogokopne družbe v Trbovljah 142 K 52 v. Na posamezne vrste delavstva opredeljeno pa dobe kopači po 170 K 86 v, mlajši kopači po 156 K 51 v, tesarji in zidarji po 156 K 80 v, strojniki in kurjači 136 K 19 v, vozači 129 K 76 v, delavke in mladostni delavci po 117 K 85 v, kovači 142 K 39 v, razni drugi delavci po 139 K 69 v. V teh prejemkih je všteta plača, draginska doklada, povprečno na 1 dan odpadajoči nabavni prispevek in zadnji povišek za storjeni ših. — Povprečne plače delavcev na drugih premogovnikih te družbe so slične gorenjim. — Rudarsko glavarstvo v Ljubljani, dne 24. avgusta 1922. Ing. Pehani.

K temu poročilu bi pripomnili, da se vidi iz njega, da je zadeva rudarskemu glavarstvu precej neljuba. Zanimiv je posebnost prvi del poročila, v katerem se navedene plače popolnoma strinjajo z našimi. Glede akordnega dela pa moramo pripomniti, da je to delo izredno naporno in ga more izvrševati samo telesno kar najbolj krepko razvit delavec. Tako akordno delo izključuje šibkejšje delavce in pa starejše delavce, ki so vsled dolgotrajnih naporov onemogli in oslabei. Zato je razumljivo, da se delavstvo, ki nikakor ne sme biti samo objekt izkoriščanja in izmožgavanja, proti njemu bori, dasiravno ga za posameznika ne odklanja in zahteva za vsakega delavca najprej eksistenčni minimum. Če bi bilo delavstvo res tako dobro plačano, kakor to trdi »Jutro« in v končnem delu s popolnoma pogrešeno kalkulacijo tudi rudarsko glavarstvo, ki mu tega seveda ne zamerimo, zakaj pa potem družba ne pristane na eksistenčni minimum, saj bi v tem slučaju imela le ona dobiček. Če bi bilo namreč res, kar zahteva »Jutro«, potem bi rudarske plače prekašale eksistenčni minimum. Posledica pogajanj in sporazuma med družbo in delavstvom, ki zahteva eksistenčni minimum, bi bila ta, da bi se rudarske plače znižale in židovski kapitalisti bi spravili v žep mastne dobičke. Zakaj tega ne store!

Poročilo rudarskega glavarstva našteva dalje doklade delavcev za stanovanja. Ne da bi se bavili z opisom teh stanovanj, — ki so bolj podobna brlogom in se čudimo, da vlada še vedno ne prisili teh kapitalistov, da bi sezidali svojim uslužbencom vsaj človeška bivališča, — podčrtavamo, da dobi rudarska družina, ki ne dobi stanovanja v družinskih brlogih, mesečno 30 K doklade, če ima več kot pet družinskih članov.

K poslednjemu odstavku poročila, v katerem rudarsko glavarstvo našteva plače posameznih kategorij, moramo v svrhu točnega informiranja javnosti dostaviti, da so to plače izučenih delavcev — specialistov, ki so navadno prav dobro plačani. Ne tako pri trboveljski družbi, kjer je tudi to delavstvo znatno na slabšem kakor drugod n. pr. tesarji, mizarji in kovači.

Iz vseh teh podatkov si javnost pač lahko vstvari jasno sliko židovskih pijavk. Skrajni čas je, da se jim konečno malo bolj pogleda v njihove knjige!

Vladi v prevdarek!

»Jutro«, ki je težko zainteresirano pri Trboveljski Premogokopni Družbi, namiguje, da se v Trbovljah pripravlja revolucija. Kako smešno je v svoji nelogiki to, v preveči ljubezni do trboveljskih kapitalov izrečeno poklensko hudobno, krvi-žejno sumničenje, dokazuje dejstvo, da so voditelji rudarjev takoj prvi dan stavke izdali oklice objavljen v časopisu, ki poziva rudarje, naj se razidejo na kmete, da se preživijo. Velik del rudarjev je tudi odšel iz revirjev. Ali bi »Jutro« tako započelo svojo revolucijo, da bi razpršilo svojo armado?

Jugoslovanski klub za rudarje

Belgrad, 24. avgusta. Poslanec Žebot je vložil danes v imenu Jugoslovanskega kluba vprašanje na ministra za socialno politiko, v katerem zahteva kategorično, naj se čimprej preišče vzroki rudarske stavke v Trbovljah ter naj zadovolji upravičenim zahtevam delavcev.

Packa.

8

Francoski napisal René Bazin — Poslovenil A. B.

Eden pa mi sanjarenja ni zameril: to Silvester Lampron. Skoro za dva-set let je starejši od mene. Mogoče je radi tega tako potrpečljiv z mano. Sicer pa med sanjačem kot sem jaz in med umetnikom kakor je on ni druge razlike razen načina udejstvovanja. Sanjava obadva, samo da on svoje sanje vjame, jaz pa jih razsipljem. Moj dragi Lampron, dobri in krepki značaj! Štirideset let, to je navadna doba, ko se ljudje začno telesno debeliti in duševno leniti. Pri Lampronu nič tega. Zadovoljen je pri delu in zadovoljen v življenju. Vesel je, ali njegova moška veselost je veselost ljudi, ki so se odrekli.

Kadarkoli ga obiščem, ga najdem sedečega pri malem oknu z motnim steklom v kotu delavnice; pripognjen je nad bakrorezom. Meni je dovoljeno vstopiti, kadar se mi poljubi, na drugi strani pa ima on pravico, da se ne da motiti. Ne da bi se ozrl, ne da bi do dobra vedel, kdo je vstopil, odgovori: dober dan! Nato nadaljuje svoje delo. Nato se vsedem na divan v ozadju in lahko kadim, spim ali listam po njegovih divnih kartonih ob zidu, dokler se Lampron ne zmislji name. Tu so zakladni neprecenljive vrednosti, kajti Lampron je ženjalen umetnik, ki ima le to napako, da je ponižen in skromen: tako je razumljivo, da mu zaenkrat priznavajo le nena-

Prijatelj Trboveljske družbe bo preiskoval vzroke stavke

Belgrad, 24. avgusta. (Izv.) Danes je minister za socialno politiko dr. Žerjav odpotoval v Slovenijo, da po nalogu ministrskega sveta preišče vzroke stavke v Trbovljah.

VLADA V VPRAŠANJU BAROŠA NE POPUSTI?

Belgrad, 24. avgusta. Pred nekaj dnevi je vložil poslanec dr. Janko Šimrak na zunanjega ministra vprašanje radi luke Baroš. Povodom tega vprašanja je pozval zunanji minister nujno člane za rešitev reškega vprašanja, med njimi admirala Prico in dr. Šišića, ter jim dal točna navodila za nadaljnje delo in jih opozoril, da se glede konzorcija za eksploatacijo reške in baroške luke ne smejo Italijanom priznati nobene koncesije.

POGOJNA AGRARNA NAREDBA.

Belgrad, 24. avgusta. (Izv.) Včeraj popoldne je bila seja ministrskega sveta, na kateri se je razpravljalo o izvedbi agrarne reforme v Dalmaciji. Ministrstvom za notranje stvari, za pravosodje in za agrarno reformo je naročeno, naj izdelajo naredbo o ureditvi agrarnih odnosov v Dalmaciji. Ta naredba je bila na današnji seji sprejeta pogojno, ker ni bil navzoč minister za agrarno reformo.

PROTI BATINANJU.

Belgrad, 24. avgusta. (Izv.) Na podlagi vprašanja poslanca dr. Šimraka in poslanca Brodarja je izdal notranji minister okrožnico na vse oblasti glede telesnih kazni. V odgovoru poslancu dr. Šimraku sporoča notranji minister, da je izdal v tej zadevi okrožnico na oblasti, pri čemer zagotavlja, da bo pazil na to, da se mu sporoče vsi prestopki, da bi se moglo najstrožje postopati proti vsem kršiteljem.

ODREDBE PROTI PRINCU JURIJU.

Belgrad, 24. avgusta. (Izv.) Danes je sklenila vlada, da se 18. pešpolk, ki je doslej nosil ime kraljeviča Jurija, imenuje odslej »Suvoborski« in da se istočasno sprejme ostavka kraljeviča Jurija kot rezervnega pehotnega podpolkovnika.

POKRAJINSKI NAMESTNIK V BOSNI.

Belgrad, 24. avgusta. (Izv.) Danes je bil podpisan ukaz, s katerim se imenuje za pokrajinskega namestnika v Sarajevu Ljubomir Vulović, okrožni načelnik v Mostarju.

ITALIJA IN MALA ANTANTA.

Rim, 24. avgusta. (Izv.) »Il Mondo« piše z ozirom na konferenco male antante v Marijinih Laznih, da Italija nikakor ne bo dopustila, da bi se razpravljalo na tej konferenci tudi o razdelitvi Avstrije, na katere obstoje je tudi Italija zelo zainteresirana. Dalje pravi, da bo morala Italija odslej posvečati več pozornosti sodelovanju Jugoslavije in Češkoslovaške, katerih ozka vez predstavlja za Italijo ne malo nevarnost.

BREZPOSELNOST NA ČESKEM.

Brno, 24. avgusta. (Izv.) Delavstvo vseh socialističnih struj je sklicalo protestno zborovanje radi vednega naraščanja števila brezposelnih.

ENVER PAŠA NI UBIT.

Batum, 24. avgusta. (Izv.) Z ozirom na govorice o smrti Enver-paše so se raz-

lični krogi obrnili v Buharo po pojasnila. Na to se sporoča iz Buhare, da je Enver paša isti dan, ko je bil baže ubit, predsedoval konferenci, ki je imela pripraviti gradivo za rešitev buharskega vprašanja. Vest o smrti Enver paše je povzročila zametnjava z neko osebo, ki mu je zelo podobna.

NOV VRHOVNI POVELJNIK IRSKE ARMAD.

Dublin, 24. avgusta. (Izv.) General Mulcahy je imenovan namesto Collinsa za vrhovnega poveljnika narodne armade.

Kdo je pospešil izbruh rudarske stavke?

Narodni poslanci dr. Gosar, Brandner in Tokan so poslali na ministrstvo za notranje zadeve nujno vprašanje. Ker je iz tega vprašanja jasno razvidno, koga zadene predvsem krivda, da je stavka izbruhnila, ga priobčujemo v celoti. Glasi se:

Upit na g. ministra za notranje zadeve.

Vsled dolgotrajnega zavlačevanja od strani družbe in pasivnega zadržanja vlade v vprašanju regulacije med delavstva Trb. prem. družbe je bilo vsak trenutek pričakovati izbruh stavke. Tako družba kakor vlada sta bili na to opozorjeni že na zadnjem brezuspešnem pogajanju dne 25. in 26. julija t. l. Ker je družba kljub temu odklanjala vsako obvezno pogajanje z delavstvom, so zastopniki strokovnih organizacij napravili zadnji polkus s tem, da so dne 14. avgusta intervenerali pri g. ministru za soc. politiko, ki je obljubil, da hoče uplivati na družbo, da stopi v obvezna pogajanja. Zato so zastopniki delavskih organizacij potom shoda, sklicanega za 20. avgust v Trbovljah hoteli predložiti delavstvu resolucijo, v kateri bi izjavili, da potrpijo še do izida intervencije ministra dr. Žerjava.

Toda okrajno glavarstvo v Celju je z odlokom št. 8450 od 18. avgusta 1922 shod prepovedalo, sklicujoč se na § 6. zak. z dne 15. II. 1867 št. 135 drž. zakonika in s tem povzročilo, da je postalo prizadevanje voditeljev vseh štirih strokovnih organizacij iluzorno. O tej prepovedi je bil v odsotnosti pokrajinskega namestnika telefonično obveščen pokrajinski podnamestnik dr. Baltič ter opozorjen tako na namen shoda, kakor na eventuelne posledice prepovedi.

Prepoved se kljub temu ni preklicala. Na tozadevno telefonsko vprašanje, ali se prepoved tiče tudi ostalih organizacij, ker je bila dostavljena samo Zvezi rudarskih delavcev, je okrajni glavar v Celju izrečno naglasil, da velja prepoved za vse štiri organizacije, ki so podpisale naznanilno vlogo za shod. Prepoved je na celokupno rudarsko delavstvo tako učinkovala, da je spontano izbruhnila stavka ter se takoj razširila na vse trboveljske revirje. Zastopniki delavskih organizacij katerih prizadevanje preprečiti stavko ni našlo pri vladi nobenega razumevanja, so bili nankrat brez moči in ni jim drugega preostajalo nego vzeti sklep delavstva na znanje kot izvršeno dejstvo.

Brez vsakega dvoma je, da je okrajno glavarstvo v Celju s prepovedjo shoda onemogočilo prizadevanje voditeljev strokovnih organizacij in dalo povod za to, da se je stavka pričela še predno se je izvedelo, če in kake korake je podvzel minister dr. Žerjav. Ako bi shod ne bil prepovedan, bi bila morda le dana možnost izogniti se stavki, ter doseči, da bi se pogajanja vodila v času, ko bi bilo delavstvo

še na delu kar bi bilo nedvomno velikega narodno gospodarskega pomena. To podkrepljuje tudi dopis rudarskega glavarstva v Ljubljani št. 2236, ki je bil poslan 21. avgusta 1922, t. j. takoj prvi dan po prepovedanem shodu II. skupini rudarske zadruge v Trbovljah kot odgovor na vlogo zastopnikov vseh strokovnih organizacij, iz katerega je razvidno, da je Trb. prem. družba na svoji seji dne 19. avgusta 1922 sklenila, da je pripravljena radi povišanja delavskih mezd stopiti z zastopniki delavcev v pogajanja.

Jasno je torej, da je okrajno glavarstvo v Celju v tem važnem vprašanju ravnalo skrajno neprevidno in nepremišljeno in da je z nepotrebnim prepovedjo shoda dalo povod spontanemu izbruhu stavke v trboveljskih revirjih.

Vprašamo gospoda ministra:

1. Ali je gospodu ministru to ravnanje okrajnega glavarstva v Celju in pokrajinske vlade v Ljubljani znano?

2. Ali in kake mere misli podvzeti proti takemu škodljivemu postopanju?

V smislu poslovnika prosimo za nujen pismen odgovor.

V Ljubljani, dne 24. avgusta 1922
Brandner, dr. Gosar, Tokan.

Poslano.*

ZAKAJ ZAHTEVA JUTRO MOJO GLAVO?

Demokratom okoli »Jutra« je predbro znana moja preteklost in moje doseganje delovanje. Ti so globoko prepričani, da sem jaz v vsakem slučaju manj protidržaven element kot so oni. Vedo tudi dobro iz moje preteklosti, da sem pripravljen za uboga trpna žrtvovati vse svoje skromne sile, da mu pomagam doseči pravico.

E, pa zakaj torej ti ostudni napadi na mojo osebo, zakaj pozivajo vlado, da me na podlagi njihovih zločinskih insinacij vrže v ječo?

Odgovor na to vprašanje bo za celokupno javnost, ako prečita moja izvajanja, jako lahek.

NEKAJ GNILEGA V JUTROVI DEŽELI

Kmalu po razpadu je stopil dr. Ažman, advokat Jadranske banke, kot zastopnik konzorcija gg. Dr. Žerjav, Dr. Kramar, Dr. Lavrenčič, prof. Breznik, Ribnikar in ostalega sorodstva v zvezo z Ferd. Bambergom, da kupi njegovo tiskarno za ta konzorcij.

Lastnik tiskarne Bamberg, ki je nešteto krat pred vojno pisмено izjavil: »Mi nismo nikoli Nemci, temveč stari Kranjci, smatramo za svojo veliko misijo povzdigniti slovensko kulturo,« ni hotel prodati svojega izborna upeljanega podjetja, ker je bilo določeno za sina Otmarja, ki je bil izučen v tiskarski stroki. Zastopnik konzorcija pa je neprestano silil, da se tiskarna kot nemško podjetje proda in se pri tem skliceval na mnoge uplivne osebe, med drugimi tudi na Dr. Žerjava, ki je imel vlogo v svojih rokah.

Bamberg je pogajanja zavlačeval, dasi je bil lahko v upravičenem strahu, da bi mu mogli v resnici gospodarsko škodovati. Sklicevanje na uplivne osebe ni bilo samo prazno besedenje, temveč se je tudi hitro uresničilo s tem, da je bil neposredno nato za vlade Dr. Žerjava proglašen sekvester nad njegovim celokupnim premoženjem, dasi je bil jugoslovanski državljan.

To postopanje od strani vlade, ga je precej prestrašilo. K temu pa se je pridružil še sledeči razgovor zastopnika Dr. Ažmana z njegovim sinom Otmarjem.

»Wir haben in Wien eine Druckerel gekauft (kar pa ni resnica), und wir werden Sie niederkonkurieren, ausserdem aber, wenn das nicht helfen wird, werden wir Ihnen die Konzession wegnehmen.«

Ko ga je Bamberg prestrašen vprašal, zakaj, mu je ta odgovoril:

»Heute sind wir Slovenen am Ruder und wir haben Macht und Mittel in der Hand das zu machen, was wir wollen.«

Opozarjam pri tem na izjave naših najodličnejših znanstvenikov in literatov, da je bil ravno Bamberg tisti, ki jim je pri vsaki priliki šel na roke, ima neprecenljive zasluge za razvoj kulture, znanstva in slovstva slovenskega naroda.

Pritisk potom sekvestra in pretnje, da se mu bode odvzela tiskarska koncesija, je podkrepil še sledeči dogodek.

Na dan pogajanj za ceno tiskarne je zastopnik te družine pozval predsednika vlade Dr. Gregorja Žerjava na telefon in mu rekel sledeče besede:

»Grog, cena tiskarne je en milijon štiristotisoč, ali si s kupčijo zadovoljen?«

Odgovor v telefonu:

»Oderuštvo.«

Bamberg, ki je sedaj jasno videl, da ima Dr. Žerjav prste v tej kupčiji, je prestrašen popustil pri prodaji še 400.000 K. Nato se je osnovalo d. d. »Delniška tiskarna«, ki je prevzela tiskarno Ferd. Bamberg in v katerem so soudeleženi večinoma demokratični mladini: prof. Breznik, Dr. Lavrenčič, Dr. Kramar, Dr. Žerjav, živnozdravnik Ribnikar i. t. d.

* Za vsebino tega dopisa odgovarja uredništvo le, kolikor določa zakon.

vadno darovitost. Nihče od vseh slavjenih slikarjev in bakrorezcev — Lampron je eno kot drugo — se ni učil tako vestno, nihče ni vzel umetnosti tako resno kot on. Njegova risba je neoporečno točna, skoro malo pretirana kakor pri začetnikih. Če pregledate njegova dela, vam je takoj jasno, da so mu najljubši stari mojstri, Perugino, Fra Beato, Botticelli, Memling, Holbein, ki danes niso več v modi, ki pa ostanejo za vedno mojstri v živahnosti izražanja, enostavnosti, naivni ljubkosti in resničnem čustvovanju. Prekopiral je skoro vse slike teh slikarjev, s svinčnikom, peresom ali v oljnatih barvah v Luvru, v Nemčiji, na Holandskem in posebno v Italiji, kjer je dolgo časa prebival. Človek, ki ima dandanes tak okus in se je poleg tega namenil, da bo slikal le religiozne portrete in dogodke, človek, ki zaničuje reklamo in družbo kričavih slavilcev, tak človek in umetnik ne more misliti na kaj več kot to, da ga znajo ceniti (včasih nevoščljivo) njegovi stanovski tovariši in oni redki poznavatelji, ki vedo ceniti umetnost. Rade volje, s pomilovalnim nasmeškom prepustim drugim, da se trgajo za enodnevno slavo in za zlato ameriških kupcev. Ni mu za to, da bi smel nositi manšete s čipkami. Na kratko bodi povedano: v slučajih, ko se umetnik cepi na umetnika in obrtnika ali celo šarlatana, ostane on čisti umetnik.

Kadar ima denar, kar se tudi včasih pripeti, je to le kratkotrajno. Del izkupička gre za miloščino, drugi del v malhe

bratov-umetnikov. Ni še preštel denarja, že se vrstijo eden za drugim; vsak hoče biti najnesrečnejši, vsak ima neposredno pred seboj sijajno bodočnost, vsak je izgubljen, če mu Lampron ne proži svoje roke, da mu namreč posodi toliko, da si nabavi kos marmorja, da plača model ali da se navečerja. Posojuje jim, to se pravi daruje: ti dve besedi značita pogosto isto. Od vsega kar je zaslužil, mu ostane edino le slava. In tudi tu črpa kar najmanj mogoče, ponižen kakor je, sam zase. Mislim, da bi pogosto ne imel kaj jesti, da nima matere, ki jo preživlja. Njegova sreča je, da skrbi zanjo, ker mora s tem nehoti poskrbeti tudi zase. Dobra gospa Lampranova ne koplji zakladov, njej je prisojena le tista uloga, ki jo imajo v naši pokrajini Berry jezovi iz travnatih ruš, ki jih postavljajo na potokih kmetje: voda uteka zgoraj in spodaj in celo skozi, toda nekaj je le ostane za najhujšo sušo.

Rad ga imam prijatelja Lamprona in popolnoma se zavedam, kako me nadkriljuje. Njegova odločnost me krepča, njegov svet me bodri, on je meni edini prijatelj v globoki osamelosti pariški.

Kaj, če bi ga obiskal? Danes je bdenje bolj žalostno kot ponavadi. Konec leta pripelje s seboj žalostne misli, 31. december, sv. Silvester... Sv. Silvester! danes je njegov god! Jaz nevaležneš nisem pomislil nanj! Hitro površnik, palico, klobuk in teci, da ne bosta že v postelji oba zgodnja vstajalca!

(Dalje.)

Tiskarna je bila prodana za 1 milijon kron, dasi je po izjavi strokovnjakov, ki obrat dobro poznajo, v takratnem stanju vredna nad tri milijone kron.

Navedel sem samo dejanski stan, za katerega imam dokazni material. Pričakujemo pa, da bo g. Dr. Ažman pojasnil, po čigavem naročilu je tedaj ravnal.

Javnosti in državnemu pravdnstvu prepuščajem v prosti prevdarek v koliko so se tukaj zagrešili zločini izsiljevanja, opasne pretnje in zle rabe oblasti ali ne.

LJUBEZEN »JUTROVCEV« DO DRŽAVNE KASE.

Lanskega leta je dobila Delniška tiskarna (razume se, čisto slučajno!) nalog (vprašamo se, zakaj ne kaka druga tiskarna v Jugoslaviji?), da tiska za parlament seznam narodnih poslancev.

Ko je bila obsežna knjiga dotiskana, je rekel profesor Breznik, odbornik JDS in dolgo časa njen poslušatelj predsednik, ravnatelj tiskarne:

»Das Buch können Sie mehr verrechnen«.

Račun, ki je bil poslan parlamentu, je v resnici za ca. 17.000 dinarjev večji, kot je v navadi po tiskarniških tarifih. Značilno pa je, da se glasi vknjižena vsota v knjigah »D. T.« za 17.000 dinarjev manj, kakor je bilo faktično za knjigo plačano.

17.000 dinarjev so pustili neuknjiženo izginiti v kaso »Domovinec«.

Ker Jutrovič vedo, da jaz po svojih slučajnih zvezah vem gornje stvari in še kaj drugega — me smatrajo za svojega zakletega sovražnika, ki ga je potrebno kot »protidržavnega hujskač« vtakniti v luknjo in mu na ta način zamašiti usta.

V tem torej tiči mrzlična kampanja »Jutrac« proti meni, ne pa v čem drugem. Kajti jasno je, da stavke nisem izžval jaz, pač pa cinični nastop Trboveljske družbe, pri kateri so nekateri prijatelji »Jutrac« težko zainteresirani.

Emil Štefanovič.

Politične novice.

4. Protidraginjska akcija režima, napovedana s tolikim šumom, je našla svoj končni izraz v nekoliko izvoznih in izvozih odredbah. Pomagalo ne bo to seveda čisto nič, ker je vsa ta akcija goli švindl. Režim, v katerem sedijo Pašiči, Žerjavi in podobni, nima za kakšno socialno akcijo ne sposobnosti, še manj pa resne volje.

V nedeljo 27. t. m. se vrši v Celju orlovski abor štajerskih okrožij. Prijatelji orlovstva, pridite od blizu in daleč manifestirati dan v Celje z Orli vred za zmogovita orlovska načela!

Dnevne novice.

— Žerjavove intrige v Sokolu. »Slov. Narod« poroča, da je imela vlada namen odlikovati vse one, ki so si pridobili izredne zasluge za vsesokolski zlet v Ljubljani in naznanja, da je Jugosl. sokolski savez sklenil sporočiti vladi, da ne želi, da bi bili posamezni sokolski delavci odlikovani, ako pa vlada vsekakor želi z vidnim odlikovanjem dati izraza svojemu priznanju za uspele prireditve, naj odlikuje Jugoslav. sokolski savez kot tak. Poročilo »Slov. Narod« pristavlja sledeče pojasnilo: Na kronskem svetu v Ljubljani je staval dr. Žerjav predlog, naj se odlikujejo nekateri Sokoli. Najvišje odlikovanje bi bil po dr. Žerjavovem predlogu dobil dr. Pestotnik, kateri ob vsesokolskem zletu ni nič sodeloval; zelo nizki odlikovanji je predlagal za dr. Ravniharja in dr. Murnika. Dr. Žerjavov predlog bi bil prodr, če bi ne bil nastopil proti minister Pucelj, na katerega zahtevo je bil pozvan na sejo dr. Ravnihar, kateri je bil zelo presenečen, ko je izvedel, kaj je skuhal dr. Žerjav. Pripominjamo še, da dela dr. Žerjav na to, da bi Sokoli odžagali dr. Ravniharja in za sokolstvo zasluznega dr. Murnika, ker ne pripadata dr. Žerjavovi ožji klikli. Tisti, ki položaj poznajo, trdijo, da se dr. Žerjavovi načrti ne bodo uresničili, dr. Žerjavova klika pa pravi, da bo v Sokolu porazila dr. Ravniharjeve pristaše.

— Odkrije dr. Krekove spominske plošče. K odkritju spominske plošče dr. Kreku v Selcih dne 27. t. m. je avtomobilna zveza napravila izjemno zvezo z vlakom, ki odide iz Ljubljane ob 7. uri zjutraj in prav tako za nazaj k obema vlakoma.

— Obrtna zveza za Škofjo Loko in okolico. Povodom odkritja spominske plošče dr. Janeza Evang. Kreka v nedeljo dne 27. t. m. v Selcih nad Škofjokloko, se vrši istotam ob 3. uri popoldne v Društvenem domu ustanovni občni zbor Obrtne zveze za Škofjokloko in okolico. Obrtniki, pristaši SLS, udeležite se občnega zbora polnoštevilno!

— Iz Sele. Dopisovalec »Jutrac« iz Sele pozivljamo, naj že vendar enkrat pride na dan z dokazi resnice o protidržavnem

rovarjenju v Selcih. Čudno se nam zdi, da tega ne stori, ko ima povsod nastavljene špijone in se tudi sam tega nečednega posla poslužuje, ko prisluškuje po noči pod okni privatnim pogovorom »protidržavnih elementov«. G. dopisovalec, nam je dobro znano, kako stroge ukaze ste dajali, da se pazi na vse, kar se v društvenem domu govori.

— Žalosten dogodek. Iz Šmarja nam poročajo: Neki fant iz Komende, star okrog 20 let, je peljal 22. t. m. lončeno posodo po cesti od Grosuplja naprej. Po poti je z voza zgubil suknjico z denarjem. Vrnil se je in popraševal, če je kdo našel denar. Pride tudi do gostilničarja Alojzija Koprivec. Tudi njega vpraša. Ta misleč, da ga hoče napasti in imeti denar od njega, pomei vanj in ga ustrelil. Natančneje bo zadevo ugotovila sodna komisija. — To poročilo smo prejeli o žalostnem in obžalovanju vrednem dogodku, ki ga je po žurnalistični metodi »Jutro« takoj izrazilo in hujska proti nedolžni žrtvi, češ, da je bil pokojni razbojnik in da je hotel izvršiti roparski napad. Ne bomo odgovarjali na ta ostuden napad »Jutrac«, ker ne maramo prejudicirati sodnijski preiskavi, ki bo brezdvomno pokazala razvoj dogodka.

— Požar. Dne 18. t. m. okrog 21. ure je izbruhnil v vinskem hramu posestnika Jerneja Radeščka iz Stran, občina St. Jernej ožnji, kateri je popolnoma uničil hram z inventarjem vred. Škoda znaša 15.000 kron. Na kak način je ogenj nastal ni znano. Dne 19. t. m. ob 9. uri je izbruhnil ogenj v kozolcu posestnika Ivana Klinca v Kamnem vrhu občina Ambrus. Kozolec in zraven stoječi pod sta zgorela do tal. Zgorelo je mnogo sena in žita ter gospodarskega orodja. Škoda se ceni na 400 tisoč kron. V obeh slučajih je zavarovalnina minimalna.

— Orožniške razmere. Splošno je znano, da ima mlad orožnik 2000 K mesečne plače, od katere je odbitka okrog 23 kron. Od teh pristojbin plača orožnik za hrano mesečno povprečno 1600—1800 K in mu toraj ostane za različne izdatke in stroške v službi mesečno samo približno 300 K, katere pa lahko v enem tednu porabi. — Orožnika zadene večkrat kakšna koncentracija pri stankah delavstva, zastraženja železnice ob priliki potovanja kralja itd., katera traja po več dni. Med temi koncentracijami se mora orožnik v gostilnah hraniti in mora plačati za hrano dnevno najmanj 80 kron. Marsikateri orožnik nima za takšno koncentracijo denarja za prehrano in si mora za ves čas koncentracije denar izposojevati ali pa stradati, kar se je pri zadnji koncentraciji o priliki straženja železnice dogodilo, da je orožnik radi pomanjkanja denarnih sredstev samo enkrat na dan jedel. Svoječasno so dobivali orožniki, ki so opravljali svojo službo izven rajona, takozvane dnevničke, katere so jim bile s 31. 12. 1921 odtrgane. Zanimivo je tudi, da se pri zadnji koncentraciji ni vedelo, zakaj so bili orožniki poslani na železniško progo, pač pa se je mislilo, da samo radi straženja sokolskih vlakov, ker če bi bilo to straženje zaradi dvornega vlaka, bi gotovo komanda orožništva ne koncentrirala 3—4 dni poprej in nam ne bi povzročila pri tej mali plači in grozni draginji velikih stroškov. Ni nič novega, da merodajne osebe na takih izletih in pri dobro napolnjeni mizi na ubogega orožnika na železniški progi še ne mislijo. Pač dovolj žalostno. Obračamo se s prošnjo na poslance Jug. kluba, da blagovolijo posredovati na merodajnem mestu, da se te krivice pri orožnikih odpravijo in nepotrebni stroški pri takih koncentracijah omejijo, da ne bo orožniško moštvo zaradi dvornega vlaka in drugače po nepotrebi po 3 do 4 dni stalo na progi, ker takšne koncentracije bi zadostovale največ 24 ur. — Več orožnikov.

— Slovenski Straži je darovala gospa Pavla Kožuh iz Škofje Loke 32 knjig. Večje število knjig je daroval tudi g. sadj. nadzornik Humek. Darovalcem iskrena hvala!

— Slov. kat. prosvetno društvo v Kamnigoricah je pristopilo kot ustanovni član k Slovenski Straži. Društva, katerim smo poslali položnice, prosimo, da se čimpreje odzovejo naši prošnji. Slov. Straža.

— Roparski umor. Blizu Planine so našli za čestno ograženo truplo nepoznanega moža, ki je že trohnelo. Mrtvec je imel prestreljena ledja. Ker ni mel nič denarja, se sodi, da je bil izvršen roparski umor.

— Zaplemba moka. V Kamniku je sodnik z asistenco enega orožnika zaplenil trgovcu Klemenčiču 700 kg prikrita moka nularice, ker je ni hotel ljudem razprodati, čakač najbrže še večje draginje! Ta trgovec je tudi ob času največje potrebe za bencin zahteval 56 K za kg, dočim ga je Trgovec Petek prodajal po 46 K kg.

— Avstrijske nove krone kot računski listki. Plačilni natak v restavraciji na Franc Jožefovem kolodvoru na Dunaju rabi nove avstrijske enokronske bankovce, ki so na eni strani čisto beli, za računske listke ter trdi, da bi ga računski listi, ako bi si jih dal natisniti, več stali, zakaj 100 računskih listkov stane v tiskarni 200 kron. In tako dobi sleherni gost pri

plačevanju v tej kolodvorski restavraciji od plačilnega natakara krono zastoj.

— Neznana utoplenka. V Dravi pod vasjo Zabukovce so našli neznano utoplenko. Stara je bila približno 30 let, srednje velika, oblečena v črno krilo, belo spodnje krilo, sivo pegasto bluzo in črno srajco, brez čevljev in nogavic. Na prsih pod bluzo je imela precej velik križec.

— Maturantom iz leta 1897 v Novem mestu. Sestanek tovarišev, ki so leta 1897 maturirali v Novem mestu, se vrši v soboto zvečer, dne 2. septembra t. l. pri »Štemburju« v Kandiji pri Novem mestu. Podpisani prosijo one gospe, ki bi se hoteli vdeležiti sestanka, za prijavo najkasneje do 29. t. m. — Dr. Niko Zupanič, Ljubljana, Muzej.

— S koli in kamni vlomiti je nameravalo vlomiti več oseb v gostilno Marije Čop. To se jim pa ni posrečilo, ker je prišel Čop streljati. Vsled tega nastopa je obsojilo deželno sodišče v Ljubljani Karla Gerdeja na 2 mesca, Antona Gerdeja na 2 mesca in Karla Bohinca na 3 mesce težke ječe.

Štajerske novice.

š Velik orlovski tabor v Celju. Celje, centrum zelene Štajerske bo dne 27. t. m. sprejelo številne orlovske čete, ki bodo ta dan pokazale, da se orlovska organizacija tudi v Podravju in Prekmurju čvrsto razvija in krepko napreduje. V Celje bodo ta dan vkorakala vsa orlovska okrožja zelene Štajerske, Koroške, Prekmurja — okrožje posavsko, trboveljsko in litijsko. Tudi iz Ljubljane in Hrvatske se obeta precejšnja udeležba Orlov in prijateljev orlovstva. — Dopoldne bo spreved po mestu, sv. maša na glavnem trgu in tabor, na katerem bodo govorili odlični orlovski govorniki. — Popoldne bo na Glaziji velika javna telovadba omenjenih okrožij z nastopom članov, članic in naraščaja. Izvajale se bodo vse vaje za slovanski Orlovski tabor v Brnu, simbolične vaje, orodne vaje, lahko-atletske vaje in ev. posebne točke elitnih oddelkov. Med javno telovadbo se bodo razdelila nastopajočim okrožjem odlikovanja, ki so si jih priborila v letošnjih majskih okrožnih tekmah. Nastopila bo tudi zmogovita brnska vrsta. — Po telovadbi bo na telovadišču velika ljudska veselica. Sodelovali bodo polna godba dravske divizije pod vodstvom kapelnika g. dr. Čerina in štajerski pevski zbori. Ne le Orli in Orlice, ampak vsi prijatelji orlovstva ste vabljeni, da se v kar največjem številu udeležite tega štajerskega orlovskega slavlja in s tem pokažete, da hočete brez ozira na vse ovire in neugodne razmere, ki točasno nameravajo zavirati nastop slovenskega ljudstva za svojo staro pravdo — z orlovstvom — to elitno četo slovenskega ljudstva, roko v roki in ramo ob rami manifestirati za krščanska načela ter za svobodo in čast slovenskega imena. Gorenjci in Dolenjci vabljeni. — Štajerci in Prekmurci pa vsi na okop! Bog živi!

š Dr. Kukovec zopet koncentrira. Za snoči je dr. Kukovec, koncentrat vseh naprednih sil, sklical v mariborskem Narodnem domu anketo glede konstituiranja mariborske oblasti. Dr. Kukovec je ob tej priliki razlagal, naj bi se ustanovitev mariborske oblasti izvršila na podlagi »depolitiziranja stranke« na skupnem gospodarskem programu. Če bi to ne bilo mogoče, naj bi se vsaj osnoval »začasen blok« strank v mariborski oblasti s skupnim delovnim programom, kakor je bil to slučaj v času konstituiranja zedinjene Slovenije in jugoslovanske države. Navajal je nato razloge za nujnost ustanovitve mariborske oblasti in popolno likvidacijo pokrajinske uprave za Slovenijo. Kot eden glavnih vzrokov je navajal nemško nevarnost, da ne bi Nemci v za državo tako važni obmejni oblasti bili jezičke na tehtnici. To državotvorno vlogo zamorejo igrati le složne slovenske stranke. Pri debati se je oglašil samo odvetnik dr. Pipuš, ki je predlagal, naj preneha za čas konstituiranja mariborske oblasti strankarski boj, da naj se slovenske stranke strnejo v stranko dela še pred volitvami, za kar naj se dr. Kukovec osebno obrne na voditelje drugih strank, da se složijo na morebitnem skupnem programu (zato da bi druge stranke pomagale Žerjavovim prijateljem na Štajerskem do mandata. — Op. ured.).

š Padanje cen živine na Štajerskem. — Na zadnjem sejmu v Mariboru so cene zopet padle na razmere kakor so bile spomladi. Povod padanja cen je pomanjkanje krme. Prignalo se je 573 glav, od teh 365 krav, 170 volov, 9 bikov, 16 telet, ostalo konji in osli. Cena najboljši živini je to pot dosegla komaj 37 kron, bikli so se dobili tudi po 18 kron, plemenske krave po 17 K, za klobasirje po 18 kron, klavne krave po 22 do 25 kron. To za živinorejca neugodno priliko so izrabili mesarji izvoznikarji, ki prodajajo v teh dneh na cele vagone živine na Češkoslovaško. Kljub tem nizkim cenam se količina boljše mesa prodaja še nadalje po 60—68 K, navadno po 52 K, katero ceno je povzročila novo ustanovljena mestna mesnica, katero pa treba še izdatno izboljšati in jo predvsem spraviti v primeren lokal. Mestna občina ima zdaj priliko sploh ustanoviti svojčas že projektirano svobodno mesnico, s katero bi takoj uravnala pretirane cene mesarjev, ki razmetujejo denar po dragih dirkah in pri kartah. Tudi je nujno potrebno, da oblast pride zopet nazaj na mestni magistrat, ker le tako je upati, da se bodo izžestili prebogati izvoznikarji, mesarji pa se omejili le na svojo obrt.

Gospodarstvo.

II. ljubljanski veliki semenj

od 2. do 11. septembra 1922.

Vsem razstavljalcem na naši letošnji prireditvi, kateri so svoje prijave k udeležbi doposlali najkasneje do dne 29. julija 1922 smo že doposlali načrt dodeljenega jim prostora. V posebnem omotu smo jim doposlali tudi več reklamnega materiala za obisk II. ljubljanskega velesemenja z prošnjo, da ga uporabijo po najboljši vednosti posebno pa kot pisemsko prilogo svoji korespondenci z južnimi kraji naše države. V slučaju, da kateremu reklamni material poide, naj se blagovoli nemudoma obrniti na sejmski urad, reklamni odelek, da mu isti pošlje nemudoma novega. Tudi smo priporočali vsem razstavljalcem, da si pribavijo sami reklamni material, katerega naj prilagajajo korespondenci z navedbo dodeljenega jim prostora na velesejmu in pa z prošnjo, da jih njihovi trgovski prijatelji obiščejo na velesejmu, kjer bodo razstavljeni izmed lepih izdelkov najlepši in najboljši.

Ker se koje oddajo vsem razstavljalcem popolnoma prazne, blagovolijo naj isti stopiti nemudoma v stik z dekoracijskimi tiskarnami, da so ja vse najkasneje do dne 30. t. m. popolnoma opremljene, ker velesemenj se odpre 2. septembra ob 10. uri dopoldne. Pripominjamo, da smo morali letos vsem razstavljalcem po potrebi črtati mali del prijavljenega prostora, ker nam je vsled preobilice prijav zmanjkalo prostora in je bolje, da potrpi vsak razstavljalec malo kot pa da se ne more približno 1/3 prijavljenim tiskam sploh odpovedati prostor. V informacijo naj jim služi, da se je za letošnje razstavo prijavilo skoraj še enkrat več razstavljalcev kot pretečno leto.

Vsem onim razstavljalcem, ki so se prijavili po zaključnem roku in se jim še ni zamogel dodeliti prostor ker ga sejmski urad nima več na razpolago, sporočamo, da so vse njihove prijave v evidenci in jim bomo dodelili prostor čim ga kaka tvrdka odpove vsled najnujnejših razlogov. Prijavnice, katere do danes še niso bile upoštevane so uvrščene po zaporednem redu njihovega dohoda in jih bomo tudi tako reševali.

Razstavljalci, pripravljajte se že za našo II. velesejmsko prireditev, da vsak pripomore z vsemi svojimi močmi k najboljšemu uspehu in zamoremo vsem pokazati delo naših rok enega leta.

V slučaju, da želi kaka tvrdka, banka ali privatnik izven Ljubljane razprodajati sejmske permenentne legitimacije po 40 dinarjev proti proviziji ga vljudno naprošamo, da se nemudoma obrne na sejmski urad, oddlek ekonomat z navedbo koliko jih potrebuje, kje jih bo razprodajal in kakšnega reklamnega materiala si zato poleg običajnega še želi.

Lanskim razstavljalcem. Kdor ima še od lanskega leta kake razstavne predmete ali kaj opreme na sejnišču, naj jo nemudoma odstrani, ker bi bil v nasprotnem slučaju sejmski urad prisiljen odstraniti imenovane predmete na stroške posestnika, ne glede na eventualno škodo, ki bi vsled tega utegnila nastati.

Sejmske znake in številko legitimacije dobi vsak razstavljalet šele po prihodu na sejnišče ob otvoritvi sejma. To smo morali vpeljati radi lažje kontrole in javljamo to vsem, da preprečimo eventualne reklamacije. Polovično vožnjo dobi vsak udeleženik s samo legitimacijo, ne glede na znak. Ko pride na sejnišče, mu pri blagajni odzdamo kupon in damo znak ter napišemo številko znaka na legitimacijo.

NOVE ODREDBE GLEDE UVOZA IN IZVOZA.

Vladni koraki za pobljanje draginje so bili dosedaj sledeči:

1. Ukine se vsa uvozna carina na uvoz žita iz inozemstva.
2. Izvozna carina na mast je povišana od 500 na 2500 dinarjev pri 100 kg.
3. Izvoz žita sicer ni zabranjen, pač pa se vpelje takozvana prohibitivna carina in sicer: na pšenico 150 din, na koruzo 150 dni, na ječmen 100 din, na fižol 200 din, na krompir 100 din, na rž 150 din, na čebulo 200 din in končno na pšenično in koruzno moko 160 din pri 100 kilogramih.
4. Carina na žive in zaklane prešiče preko 60 kg teže se določi na 1000 din za glavo.
5. Izvoz sena in ovsa se sploh prepove.

Pogrešamo pa pri tem določbe glede izvozne carine na meso.

g Žitni trg. Na novosadski produktni borzi notirajo žitu sledeči kurzi: pšenica 16.00 K, oves 13.50 K, koruza 15.20 K. Tendence žvi.

g Nova avstrijska poštna tarifa. Nlagi nove poštna tarife, ki je stopila v veljavo, je treba frankirati pismo v s 300 n. a. K (1.20 jug. K), dopisnice n. a. K (0.70 jug. K). Še vedno cen nas.

g Vinska razstava v Mariboru. jinski obrtni razstavi v Mariboru, 8. do 17. septembra 1922, bo zvrščal za narodno gospodarstvo predmetov zanimala prizadevanja inozemstva gotovo tudi vinska razstopana bodo vina iz sledečih vinskih šev: ljutomerski, radgonski, mariborski, haloški, pohorski, celjski, slovenski in bizelski vinski okoliš. Prijavitelj s bodo razstavili svoja vina pod okriljem skega in sadjarskega odseka kmetijske za Slovenijo v Mariboru vinogradniki

Jugoslovanska tiskarna v Ljubljani.